

Brezplačno okrevanje na morju in na Gorenjskem

V zadnjih nekaj letih delavci v Tovilu niso imeli priložnosti izkoristiti »počitnic« ob morju v Banjolah ali gozdu Martuljku. Gre za to, da imajo delavci naših delovnih organizacij, ki so zaradi svojega zdravstvenega stanja, težkih delovnih pogojev in drugih življenjskih okoliščin lahko upravičeni do brezplačnega preživljanja dela svojega dopusta ob morju ali na Gorenjskem. Naš občinski svet zveze sindikatov je letos izbral za tako počitnikovanje (in obenem vrsto zdravljenja) kar sedem Tovilovih delavcev. Oba naša sogovornika sta bila letos v Banjolah pri Puli:

IVANKA PENCA: »Sem invalid druge kategorije. Delam po štiri ure dnevno, ker imam prizadet center za ravnotežje. Kot so mi povedali, sem bila izbrana za brezplačno letovanje v Banjolah tudi zaradi slabih življenjskih okoliščin stanovanjskih pogojev. Hiša, kjer stanujem, je last Kmetijske zadruge Vič (stanovanje imam v Zadrudnem domu na Dobrovi) in ima pokvarjeno streho, tako da mi ob deževnem vremenu voda teče v stanovanje. V Zadruzi so mi obljubili, da bodo streho popravili še pred zimo, vendar je do zdaj še niso, v delovni organizaciji pa

posojila za popravilo ne morem dobiti, ker stanovanje ni moja last. Kako bom živila pozimi, ne vem. V Banjolah je bilo zelo prijetno in tudi presenečena sem bila, da so me izbrali. Pravzaprav niti vedela nisem za to. Kopali smo se v ogrevanem bazenu. Potem, ko smo se pritožili, da nas zebe, so nam ogrevali tudi sobe. V Banjolah sem bila od 25. aprila do 5. maja. Do zdaj sem bila dvakrat v toplicah, zaradi bolezni, na morju pa takrat, ko so me vzeli člani družine, kjer sem bila gospodinjstva pomočnica. V Tovilu sem zaposlena 22 let. Zdaj, ko delam po štiri ure, še vedno delam v izmeni, čeprav bi rada delala le dopoldne. Kadar sem v službi popoldne, ne morem dobiti niti malice, ker ob 18. uri, ko končam z delom, kuhinja nič več ne dela. Če grem prej z delovnega mesta, sem kregana. Prispevek za toplo malico pa mi kljub temu trga. Prosila sem, da bi lahko delala samo dopoldne, pa pravijo, da ni mogoče, vem pa, da je »moje« delovno mesto v dopoldanski izmeni – ko jaz delam popoldne, prazno. Ob vsem tem in zaradi tega sem bila zelo presenečena, ko so me izbrali za počitnice v Banjolah. Navadno te stvari dobijo tisti, ki so bolj »pri koritu«.

ANTON CIMERMAN: »Na seznamu me sploh ni bilo in v Banjole sem šel zato, ker je eden od tistih na seznamu odpovedal. Na morje grem tudi sicer, ker je za moje poškodbo (imam zamenjan kolk) plavanje in razgibanje najboljša zdraviljenje. Kopali smo se v bazenu in zame je bila voda dovolj topla. Če se ne bi mogel kopati, ne vem, kaj bi lahko v tem času počel. Tudi hrana je bila v redu. Na počitnice grem poleti tudi na svoje stroške. Zdaj, ko delam po štiri ure, zame v delovni organizaciji pravzaprav ni delovnega mesta. Dali so me v administracijo, vendar to ni zame. Brez dela preživeti dopoldan pa je hudo. Sicer pa mi do upokojitve manjka še kakšnih osem mesecev.«

Sindikati ni le en človek, sindikat smo vsi

V delovni organizaciji Tovil, ki dela v okviru Slovenskih železarn, je zaposlenih med 310 do 320 delavcev. O delu v delovni organizaciji in predvsem o dejavnosti sindikata smo povprašali predsednika izvršnega odbora sindikata Ladislava Robiča:

»Če se hoče človek pri nas res intenzivno ukvarjati s tem, kar so mu poverili v okviru dela sindikata, nima časa za opravljanje svojih delovnih dolžnosti. Velikokrat mi očitajo, da me na delovnem mestu ni mogoče dobiti. To je verjetno res. Kot funkcionar sindikata moram biti povsod. Sem tudi tarča vseh, ki s kakšno stvarjo niso zadovoljni. Naš sindikat je teroretično dobro organiziran, saj imamo v vseh delovnih enotah sindikalne poverjenike, ki pa so obenem tudi delavci. Če bi hoteli biti dobri »sindikalisti«, bi morali za sindikat delati pravzaprav doma. Morali bi pregledati materiale in organizirati tudi obveščanje delavcev, jim kratko in jedrnatno razložiti vse, o čemer naj bi potem odločali. To pomanjkanje dejavnosti sindikalnih skupin je v delovni organizaciji zelo čutili. Jaz sam pa tudi ne morem hoditi naokrog in stvari razlagati ljudem. Že tako ali tako svojega dela na delovnem mestu ne opravljam kot bi bilo treba.«

Zadnji stavek je pravzaprav naša iztočnica za kratak komentar, ki se mu v takih okoliščinah človek ne more izogniti. Ladislav Robič je vodja galvane in kalinice. Njegovo delo je skrb za proizvodnjo, vendar, kot sam pravi, ga je v delovnem času težko dobiti. Kot sindikalni

funkcionar »bega« po delovni organizaciji, prisoten je povsod – in nikjer? Osnovna organizacija sindikata ni le en sam človek, sindikalisti smo vsi člani delovnih organizacij.

Ladislav Robič je povedal, da so se na bližnje volitve v prihodnjem letu pravzaprav šele začeli zares pripravljati. Ob tem pa je naštel številne dejavnosti, ki se odvijajo v okviru sindikata od kolesarskega moštva »Šrauf« do priprave planinskih pohodov, »sindikalnega« letovanja ob morju in v Bovecu.

Ob tem pa se spomnim izjave enega od delavcev, ki je dejal, da v delovni organizaciji ni tako kot bi moralo biti. Da se stvari zaostrejo in da je za vse to krivo vodstvo. Verjetno je za nedejavnost (vsaj samoupravno) neke vzroke. Če sindikalni poverjeniki ne delajo tako kot jim je bilo zaupano, verjetno ne moremo kriviti vodstva, če Ladislav Robič ne more vsega opraviti sam, ne moremo kriviti vodstva, če ...

Delovna organizacija za zdaj dobro posluje, osebni dohodki so septembra v povprečju dosegli vsoto med 46 in 48.000 dinarjev, tržišče doma in ne nazadnje v tujini je zagotovljeno. Pa vendar. Tovil je, kot je dejal Ladislav Robič, v sklad skupne porabe usmeril letos malo denarja, nova proizvodna dvorana, v kateri naj bi ropotali novi stroji, je za zdaj skladišče ... Bi, morda, Tovil lahko delal boljše?

Trnovski klobčič se težko odvija

Dogovarjanje o ceni kvadratnega metra stanovanja v zadnjem trnovskem bloku E na zadnji seji odbora za graditev pri naši stanovanjski skupnosti še ni bilo končano, čeprav bi pravzaprav moralo biti. Predstavniki gradbincev, ki imajo za zdaj glavno besedo, so prosili še za teden dni odloga. Razlog za odlog je bil, da se pri SCT-ju niso mogli dogovoriti o ceni s svojimi kooperanti, predvsem največjimi kot sta IMP in Lesna Slovenj Gradec. Kooperantska dela namreč predstavljajo plovico gradbenih stroškov. In ker kooperanti niso uspeli razpravljati o problemu v svojih organizacijah in pridobitvi njihovega mnenja, tudi SCT ni mogel dati končnega odgovora.

Pred sestankom odbora za graditev je bila tudi seja predsedstva mestnega komiteja ZK, na kateri so člani predsedstva razpravljali predvsem o trnovskem problemu. Zavod za izgradnjo Ljubljane je članom predložil poročilo s seje akcijske konference ZK iz katere pa je bilo razvidno, da so člani iskali krivdo povsod drugod, le v svojih sredinah ne. Poročilo je bilo sestavljeno kot obramba ZIL-a pred vsem, kar so mu soinvestitorji in novinarji očitali, ničesar pa ni bilo napisanega o tem, kaj se je v organizaciji pravzaprav zares dogajalo in kaj so v ZIL-u

na naredili, da bi izboljšali svoje delo. Iskanje krivde zunaj svoje organizacije je pri članih predsedstva MK ZK naletelo na ostro nasprotovanje, predvsem pa so bili deležni kritike ZIL-ovi ko-

O sklepu delavskega sveta SGP SCT

Na izrednih sejah 23. in 29. oktobra je delavski svet SGP SCT Ljubljana zavrnil predlog zborov soinvestitorjev za kompromisno končno ceno. Potrdil je in vztraja na stališču strokovne službe TOZD Inženiring, da se gradbeno proizvodna cena kvadratnega metra v soseski Trnovo niz E oblikuje skladno z veljavnim družbenim dogovorom za oblikovanje cen v stanovanjski gradnji, z metodologijo in gradbeno pogodbo med ZIL in SCT.

Na osnovi 4. člena te pogodbe pooblaščenemu izvajalcu investicijskih del predlagajo sklenitev posebne dogovora o začasni vselitveni ceni v višini 91.315 din do 97.000 din z izvajalcem DO SCT. Ob tem delavski svet zahteva od odbora udeležencev navedenega družbenega dogovora, da se nemudoma izvede postopek dogovarjanja med vsemi dejavniki glede določitve končne cene, ki mora v skladu z že sprejetimi sklepi samoupravnih organov SCT pokriti gradbeno-proizvodno ceno in stroške angažiranih finančnih sredstev izvajalca.

AKTIVNOSTI SVETOV POTROŠNIKOV

Problemi ogrevanja so tu

Ob prvih nizkih temperaturah se navadno srečamo z raznovrstnimi problemi ogrevanja, ki so letošnje leto še posebej preči. Po nekajkratnih razgovorih s predstavniki kurilnih odborov iz KS, ki jih je organizirala občinska konferenca SZDL, je tudi Konferenca svetov potrošnikov to problematiko uvrstila na svoj dnevni red. Od predstavnikov Petrola Ljubljana in Kurivoprodaje Ljubljana smo lahko neposredno izvedeli, kakšno je trenutno stanje na področju založenosti s trdnimi in tekočimi kurivi. Naftnih derivatov je le toliko, da zadoščajo za tehnološko paro (po dogovoru ima industrija absolutno prednost), medtem ko je za gospodinjstva stanje zelo kritično! Nekaj rafinerij ne dela, nekaj jih dela z zmanjšano zmogljivostjo, uvoženo blago pa se razporeja v zveznem okviru. Sedaj je na voljo le 1,5 milijona litrov kurilnega olja v Ljubljani (na štiri črpalke).

Z velikimi problemi pa se srečuje tudi Kurivoprodaja, predvsem pri dostavi premoga iz bosanskih rudnikov, ki so skoraj povsem odpovedali. Njihova proizvodnja upada zaradi pokvarjenih strojev, ker pa so le-ti uvoženi, premog tudi izvažajo, da na ta način pridejo do prepotrebne deviz. Dovolj je tako imenovanega energetskega (zdrobljenega) premoga, medtem ko je ekonomskega premoga za široko uporabo veliko manj! Zato si pri Kurivoprodaji prizadevajo, da bi dobili premog iz drugih rudnikov s katerimi nimajo podpisanih pogodb, pa se zopet srečuje-

jo s problemom železniškega prevoza, saj tovrstnih vagonov zdaleč ni dovolj.

Kljub vsemu so doslej občanom dostavili 97.000 ton premoga, 31.000 ton pa ga bodo še dobili – to pomeni, da bodo dosegli 80 odstotni plan. Za razliko od premoga pa imajo drv dovolj na zalogi.

Problemi s katerimi se srečujejo kurilni odbori na Viču so tudi v njihovi nelikvidnosti, ko le-ti nimajo denarja za nabavo kuriva takrat ko je na voljo, nadalje v izredno dragih sanacijah kurilnic, če hočemo preiti na plinsko ogrevanje, kot je zapisano v prejšnjih planskih dokumentih, pa tudi v drugačnem položaju napram ostalim ljubljanskim občinam, ki so v glavnem priključene na daljinsko ogrevanje in že nekako zagotovijo kurivo!

Zato je konferenca izrekla potrebo po ocenitvi stanja v vsakem kurilnem odboru in izdelavi prioriteten list za invalide, ostarele in socialno šibke ljudi! Prav tako je postavila zahtevo, da se v celotni Ljubljani pomeni cena ogrevanja za kvadratni meter. O teh problemih meni, je potrebno animirati tudi delegate v SIS za energetiko in jih v teh okvirih tudi resnično reševati. Ne nazadnje je konferenca dala Petrolu in Kurivoprodaji vso podporo pri njihih prizadevanjih s tem, da le-ta o vseh tovrstnih zadevah realno in utemeljeno sprotno obveščata javnost, predvsem kurilne odbore.

O vlogi kmečke žene

Kot smo zapisali v prejšnji številki glasila povzemamo tokrat nekaj bistvenih ugotovitev sekcije glede položaja in vloge kmečke žene.

Proces industrializacije na eni in zmanjšane razdalje med mestom in vasjo na drugi strani je pri nas v povojnem času povzročil, da se je velik del kmečkih gospodarjev, predvsem mlade delovne sile zaposlilo v mestu. K temu je še posebej pripomoglo podružbljanje zemlje v okviru kmetijskih organizacij. Število čistih kmetov oz. kmečkih gospodarstev je zelo hitro upadalo. Obstojča kmečka gospodarstva so se spreminjala v »polkmečka«. Večina takih ali drugačnih kmetov se danes tako ukvarjamo pretežno s proizvodnjo mleka in mesa. Ob tem si lahko takoj ustvarimo sliko, kakšen je položaj in delež kmečke žene pri tej proizvodnji, kjer je mož zaposlen v industriji. Njen delovnik se prične ob peti uri zjutraj in konča ob dvaindvajseti uri zvečer. Hkrati pa se kmečka žena pojavlja tudi kot mati, žena, vzgojiteljica in gospodinja.

Kmečko ženo smo v vsem povojnem času skoraj v vseh ozirih zapostavljali, medtem ko smo delavko v tovarni, uradih in drugih institucijah vsestransko emancipirali, jo izobraževali, usposabljali, idejnopolično vzgajali in jo osvobajali dela. Vzporedno s tem se moramo vprašati, kaj smo napravili v cilju vsestranskega osveščanja in usposabljanja kmečke žene! Osnovna šola, dela na kmetiji od jutra do večera in morda občasno predavanja in tečaji, le s tem se lahko pohvalimo! To se pravi, da za kmečko ženo ni bilo nobenega organiziranega kontinuiranega izobraževalnega dela! Temu lahko pridružio še nezaupanje kmečke žene do novit, saj smo jo dostikrat tudi razočarali. Zato se tudi o kakšni pomembnejši aktivnosti in pri-

gotnosti kmečke žene v družbenopolitičnem življenju, o sodelovanju v društvih, o navzočnosti v samoupravnih organih in delegacijah ne moremo pohvaliti! Nekaj kmečkih žena sodeluje v organizacijah ZB, ponekod v društvih, predvsem v pevskih in dramskih sekcijah, v organih in delegacijah družbenopolitične skupnosti in SIS pa kmečke žene skoraj ne zasledimo!

Takšno stanje pogojuje še cela vrsta drugih faktorjev. Eden teh je zakoreninjena miselnost moških, »češ, žena naj opravi najprej domača dela, jaz pa bom šel na sestanek«. Zavedati se moramo namreč, da je povprečna starost teh kmetic od petdeset do petinpetdeset let. S tem je povezana tudi delitev dela znotraj družine same in pa še dodatna obremenjenost žene s strani najmlajšega potomstva, to je vnukov. Prav tu pa se pojavi takoj naslednji problem, to je vprašanje poročniškega dopusta, do katerega kmečki možje nimajo kaj dosti zaupanja in so takšni primeri zelo redki! Zato je toliko bolj razveseljiva in vse pohvale vredna akcija KZ Ljubljana, v okviru katere kmečka

Kdo pa pravi, da nismo dovolj družbeno aktivne.

gospodarstva prostovoljno prispevajo po 1500 din kot solidarno pomoč za poročniške dopuste. Doslej bo ta sredstva koristilo 30 žena. Prav gotovo bi veljalo enako akcijo speljati v okviru KS Velike Lašče. Pereč problem predstavljajo tudi pokojnine, ki so zlasti v primerih, ko je mož zaposlen v industriji, največkrat naslovljene na moža, čeprav žena opravlja večji del kmečkih opravil odnosno bolje rečeno gospodari na kmetiji! Pa tudi problem zakoreninjenega dedovanja marsikje kmečki ženi otežuje položaj, saj je zaradi prepisa imetja tik pred smrtjo gospodarja direktno ali posredno prizadeta!

Prav gotovo bo potrebno v okviru združenih organizacij nadaljevati z raznimi oblikami izobraževanja in usposabljanja kmečkih žena s katerimi lahko prispevamo k dvigu njihovega izobraževalnega nivoja, s tem pa tudi k njihovega večjemu vključevanju v aktivnosti KS in občine. Seveda pa je pri tem potrebno bolj prislusniti njihovim potrebam in interesom.

Sekcija je ugotovila da je položaj kmečkih žena v prvi vrsti odvisen od ekonomskih pogojev in življenjskih razmer v katerih živijo. Zato je nujno v okviru občine in mesta Ljubljane podpreti politiko pospeševanja razvoja izven mestnih krajevnih skupnosti. Le tako bomo lahko zadržali kmečko in ostalo prebivalstvo v teh KS (zlasti v odročnih vaseh in zaselkih) ter na tak način zagotovili smotrno in čimboljšo izrabo vsega potenciala in naravnih danosti.